

Suomen Terveydenhoitajaliiton näkemyksiä ennaltaehkäisevän terveydenhuollon painopisteistä vuosina 2019–2023

Suomi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen mallimaaksi

Suomalaisessa terveystaloudessa painotetaan terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä, terveyserojen kaventamista ja eriarvoisuuden vähentämistä. Terveyden edistäminen ja ennaltaehkäisevä työ ja niihin panostaminen ovat kustannustehokkain ja tuloksekkain tapa vaikuttaa kansalaisten terveyteen ja jatkuvasti kasvavien sairaanhoidon ja korjaavan työn kustannuksien hillintään.

Sairauksien ennaltaehkäisy ja väestön terveyttä edistävä työ tulee nostaa näkyvästi suomalaisen terveydenhuollon painopisteeksi. Neuvoloissa, kouluissa, oppilaitoksissa, työpaikoilla ja kodeissa tehtävällä ennaltaehkäisevällä terveydenhoitajatyöllä voidaan lisätä väestön terveyttä ja hyvinvointia sekä vähentää tehokkaasti kansantautien riskitekijöitä. Kaikessa päätöksenteossa tulee ottaa huomioon ja arvioida kansanterveydelliset vaikutukset.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutoksessa kuntien, sote-kuntayhtymien ja maakuntien perusterveydenhuoltoa sekä toimintaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tulee vahvistaa. Terveyden edistämiseen tulee luoda pysyvät rakenteet ja kannusteet. Lisäksi tarvitaan selkeät ennaltaehkäisevän työn hoito- ja palveluketjut.

Kehittämistyössä on varmistettava, että terveydenhoitajien ja audionomien työlle saadaan toimivat rakenteet, toiminta- ja kehittymismahdollisuudet sekä työn tekemiseen riittävä resurssointi.

Keskeistä on panostaa perusterveydenhuollon palveluihin ja huolehtia, ettei ennaltaehkäisevä työ jää sairaanhoidon ja erikoissairaanhoidon jalkoihin, vaan sille turvataan riittävä rahoitus ja osaava henkilöstö.

Ilman toimivaa perusterveydenhuoltoa ei päästä eroon sairaaloiden potilasjonoista ja alati kohoavista terveydenhuollon kustannuksista. Sosiaali- ja terveystalouden integraatiota ja yhteistyötä on välttämätöntä vahvistaa ja määrittellä valtakunnallisesti sosiaali- ja terveystalouden taso, laatu sekä saatavuus.

Suomalainen neuvolajärjestelmä, terveydenhoitajan työ ja koulutus kansainvälisiksi vientituotteiksi

Neuvolajärjestelmä on ainutlaatuinen suomalainen innovaatio. Lähes kaikki suomalaiset perheet käyttävät neuvolapalveluita ja niitä arvostetaan suuresti. Neuvolajärjestelmä, terveydenhoitajan työ ja koulutus ovat myös suuren kansainvälisen kiinnostuksen kohteena. Niistä ollaan kiinnostuneita erityisesti Aasian maissa ja Yhdysvalloissa.

Ne soveltuvat erinomaisesti kansainvälisiksi vientituotteiksi, koska yhä enemmän ollaan kiinnostuneita kansan terveyden edistämisestä ja ennaltaehkäisevästä työstä globaalisti.

Terveyden perusta luodaan lapsena, siksi on panostettava lasten ja perheiden terveyteen ja hyvinvointiin. Neuvoloissa terveydenhoitajien tekemä ennaltaehkäisevä työ perheiden tukemiseksi ja varhainen puuttuminen ongelmiin on erittäin kustannustehokasta.

Neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut tasavertaisesti kaikkien saataville

Neuvolatoimintaa, koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa sekä lasten ja nuorten ehkäisevää suun terveydenhuoltoa koskevan asetuksen (2011) tarkoituksena on turvata lapsille ja nuorille yhtenäiset ja suunnitelmalliset palvelut eri puolilla maata. Asetuksen tavoitteena on ehkäistä syrjäytymistä, tehostaa varhaista tukea ja hillitä korjaavien palvelujen lisäämispainetta sekä kustannustason nousua.

Terveydenhuoltolain (2010) ja -asetuksen mukaisten ennaltaehkäisevien palvelujen ja määräaikaistarkastusten toteuttamiseksi pitää kunnissa,

kuntayhtymissä ja maakunnissa turvata riittävä määrä koulutettuja terveydenhoitajia. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen selvityksen mukaan esimerkiksi äitiys- ja lastenneuvoloiden terveystarkastukset toteutetaan riittävällä tasolla tällä hetkellä ainoastaan Etelä-Karjalan ja Kainuun maakunnissa.

Riittämättömät terveydenhoitajamäärät useissa kunnissa vaikeuttavat asetuksen velvoitteiden toteuttamista, mikä on johtanut alueellisiin eroihin neuvola- ja koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluissa.

Syrjäytymisen ehkäisyä edistävät toimenpiteet keskiöön kunnallisessa ja maakunnallisessa päätöksenteossa

Yksilöiden, perheiden ja kansantalouden näkökulmista syrjäytymisen ehkäisy on yksi merkittävimmistä yhteiskuntapoliittisista tavoitteista. Siksi sen tulee olla erityisenä painopisteenä niin kuntien kuin maakuntien päätöksenteossa.

Syrjäytymisen ehkäisyn kannalta on keskeistä hoidon jatkuvuuden turvaaminen, kuten yhdistetty äitiys- ja lastenneuvola- tai hyvinvointineuvola-malli, vastaanotoilta poisjäävien seuranta sekä terveydenhoitajien mahdollisuus etsivään työhön ja kotikäynteihin. Lisäksi on tärkeää kehittää toimivat moniammatillisen yhteistyön rakenteet ja toimintakulttuuri.

Työterveyshuollon keskeisen roolin turvaaminen työhyvinvoinnin edistämisessä ja työurien pidentämisessä

Työssä olevan väestön ikääntyessä ja työurien pidentyessä hyvin toimiva ennaltaehkäisevä työterveyshuolto on kustannustehokkain tapa työkyvyn ylläpitämiseen ja keskeinen osa työurien pidentämistavoitteita.

Työterveyshuollon rooli on keskeinen sovittaessaan yhteen työntekijöiden ja yritysten tarpeet työkyvyn ylläpitämiseksi ja työssä jaksamisen tukemiseksi.

Työterveyshuollon palvelujen sisältöjä on edelleen kehitettävä ennaltaehkäisyä tukevaan ja työkykyä ylläpitävään suuntaan. Ennaltaehkäisevän työterveyshuollon resurssit on turvattava riippumatta siitä, tuottaako työterveyshuollon palvelun yksityinen tai julkinen palvelutuottaja.

Ikääntyvien terveyden ja toimintakykyyn lisäpanostaminen

Ikäihmisten terveyttä ja hyvinvointia edistäviä palveluja tulee järjestää lainsäädännön ja valtakunnallisten suositusten mukaan. Palvelujen järjestämisessä tulee painottaa ennaltaehkäisevää työtä ja kehittää nykyistä laajemmin esimerkiksi seniorineuvolatoimintaa ikääntyneiden terveyden ja hyvinvoinnin tukemiseen. Palveluiden toteuttamisessa tulee hyödyntää ennaltaehkäisevän työn asiantuntijoita.

Terveydenhoitajatutkinnosta tehtävä ylempi ammattikorkeakoulututkinto

Nykyinen terveydenhoitajatutkinto (amk) on kaksoistutkinto, jossa suoritetaan kaksi samantasoista tutkintoa samanaikaisesti, sairaanhoitaja (amk) ja terveydenhoitaja (amk). Kaksoistutkinnot tulevat poistumaan koulutus-rakenteesta ja muun muassa sen vuoksi terveydenhoitajakoulutuksen uutta rakennetta on alettu kehittää. Syksyllä 2018 Metropolia Ammattikorkeakoulussa on tehty selvitys opetus- ja kulttuuriministeriölle tutkinnon muuttamisesta ylemmäksi ammattikorkeakoulututkinnoksi.

Selvityksen mukaan terveydenhoitajatutkinto (yamk) rakentuisi sairaanhoitajatutkinnon ja kahden vuoden työkokemuksen päälle. Tutkinnon laajuus olisi 90 op ja kesto 1,5 vuotta. Tutkinto painottuisi terveyden edistämisen osaamiseen. Koulutusrakenteen muutos edellyttää muutoksia ammattikorkeakoululakiin ja -asetukseen sekä ammattikorkeakoulujen toimilupiin.

Terveydenhoitajan työ on laaja-alaista asiantuntijatyötä, jonka vaatimustaso kasvaa entisestään tulevaisuudessa. Tehtävien muutokset, tehtäväsiirrot, perheiden moniongelmaisuus, digipalveluiden ja robotiikan kehittyminen, kansainvälistyminen, monikulttuurisuus sekä ennaltaehkäisevän työn koordinointi ja monialainen yhteistyö edellyttävät koulutustason nostoa ylemmäksi ammattikorkeakoulututkinnoksi.

Lisätiedot:

Tiina Mäenpää
puheenjohtaja, TtT, terveydenhoitaja
puh. 044 542 0557
tiina.maenpaa@terveydenhoitajaliitto.fi